

Вяра

28.05 по еретическия, †15 май по църковния календар - Свети преподобни Пахомий Велики, Свети преподобни Ахилий, епископ Лариски

Житие на преподобния наш отец Пахомий Велики († ок. 348 г.)

*Свети преподобни
Пахомий Велики.
Фрагмент от стара
българска стенопис,
Старо Нагоричино,
област Македония*

Пахомий се родил в Горен Египет - в Тиваида, в околностите на град Есне, в последното десетилетие на трети век (ок. 295 г.). Родителите му били ревностни езичници. Той се запознал с християни много по-късно, по време на кратката си служба във войската. Дарби за чист живот у него се

забелязвали твърде рано, още преди познаването на Христа. Веднъж родителите поръчали на Пахомий да занесе на работниците канче с говеждо месо. Нощувайки по необходимост на това място, той преживял изкушение. Една от дъщерите на стопанина, много красиво момиче, го убеждавала да съгреши с нея. Целомъдреният Пахомий ѝ отговорил строго:

- Не мога да извърша това зло дело; нима съм куче, та да съгреша с моята сестра?

Той веднага си тръгнал към къщи. Впоследствие сам разказвал за този случай на монасите, убеждавайки ги внимателно да предвиждат съблазните и да побеждават изкушенията.

Свети Пахомий не бил чужд на книжното образование, както свидетелства за това по-късната му дейност. Родителите му били състоятелни хора, а сред египтяните била развита любовта към учението. Децата били изпращани рано на училище. Тук те се учили да четат и пишат, при което им се преподавали и правилата на нравствеността: тези правила се съдържали в самите образци за писане.

Когато Пахомий навършил двадесет години, бил взет във войската. По това време император Константин водел някаква война, вероятно с Максенций, в 315 г. Пахомий със своите другари новобранци тръгнал на път. Привечер стигнали до град Есне. Тук Пахомий и другарите му били оставени под стража в сградата на тъмницата. Скоро дошли християни със запаси от хляб и всякакви храни и усърдно молели пътниците да подкрепят силите си. Когато след това Пахомий попитал защо тези хора така се грижат за тях, без изобщо да ги познават - му отговорили, че те са християни и постъпват така заради Бога. Това оказало силно въздействие върху впечатлителната душа на Пахомий.

На другия ден Пахомий и спътниците му продължили пътя си към град Антиное (*разположен на десния бряг на р. Нил*). Тук много от младите войници се предавали на всякакви утехы и

чувствени удоволствия. Те искали да съблазнят и Пахомий, но той застанал над съблазните и настойчиво отклонявал другарите си от злото.

По това време император Константин извоювал победа над враговете си и дал заповед да разпуснат войската. Заедно с другите и Пахомий се освободил от необходимостта да участва в похода. Сега за него дошло време да стане християнин. Той пламенно желаел вярно да служи на Христа Бога, да пази себе си чист от всяка сквернота на плътта и духа и според силите си да прави добро на ближния си. Обет за съвършена вяност на Христа дал още когато бил затворен в тъмницата в град Есне, поразен от милосърдието на християните.

След като бил освободен, свети Пахомий отишъл в уединеното селище Шенесит (Хиновоск). Тук той се огласил в истините на Христовата вяра и приел свето кръщение в местната църква. В околностите на селището Шенесит Пахомий живял немалко време. Поселил се в старинния, тогава вече пуст, храм на Серапис. Поради широкото разпространение на християнството много езически храмове запустявали.

Средства за прехрана изкарвал чрез усилен труд, отглеждайки зеленчуци и няколко палми. Тези зеленчуци и плодове били храна и за хората, които случайно или с някаква цел идвали тук, както и за бедните, живеещи в Шенесит. Тук Пахомий преуспявал в любовта към ближния. Мнозина търсели утешение от него. Славата му се разпространявала и извън пределите на Шенесит. Благочестието, любовта към ближния и разсъдителността на Пахомий още тогава привличали мнозина към него за постоянно живеене. По това време ревността за богоугаждане подбуждала мнозина да оставят шумните градове и села и ако някъде се явявал някой особено усърден подвижник, любителите на пустинното житие се устремявали към него. Ще видим, че скоро Пахомий започнал да се стреми към по-голямо уединение и да търси ръководител за самия себе си в духовните подвизи. Може би именно опитът

в ръководството на своите съжители събудил у Пахомий потребност от ръководител. Живеейки в околностите на Шенесит, Пахомий в много неща бил полезен на жителите на това селище. Когато в селището започнала да върлува някаква страшна, заразна болест, от която много умирали, Пахомий служел на болните и доставял на жителите много акациеви клони, за да ги горят и така да очистват въздуха.

В първите години на монашеския си живот Пахомий все още не различавал напълно православното учение от еретическите мъдрувания, не напълно правилно знаел къде е истинната Христова църква. Последователите на еретика Маркион се опитвали да го привлекат на своя страна. Но той знаел, че има и други, различни учения, опитващи се да докажат своята истинност. Смутен от тези разногласия, той със сълзи молел Бога да му открие къде е истината. В такова състояние той чул глас, че истината се пази в тази църква, която управлява Александър, епископ Александрийски. Сега Пахомий с цялото си сърце пожелал да познае тази истина и да ѝ бъде верен докрай.

Потребността от ръководител накарала Пахомий да напусне жилището си в околностите на Шенесит. Подтик към това било и желанието му всецяло да се посвети на Бога, на духовното очистване и самоусъвършенстване. Пахомий се боял и от това, че постоянните му грижи за различните нужди на миряните, каквито повече подобават на свещениците и верните миряни, могат да съблазнат по-слабите монаси: те, по примера на Пахомий биха могли да се увлекат от служене на света, и в същото време да не успеят да запазят себе си неосквернени от света. Пахомий напуснал околностите на Шенесит, където преживял повече от три години. Отивайки си оттук, той помолил един стар монах да отглежда на това място зеленчуци и палми за идващите тук бедни.

Пахомий отишъл при славния с подвизите си старец Паламон. Този старец живеел в известна отдалеченост от градове и села.

Той се ползвал с уважение в цялата страна. Около него живеели и други монаси, следващи съветите му и подражаващи на начина му на живот. Когато Пахомий почукал на вратата на авва Паламон, старецът попитал:

- Защо чукаш?

Пахомий отговорил, че и той иска да бъде монах.

Старецът му възразил, убеждавайки го да се върне обратно, за да изпита себе си дали може да понесе такъв строг начин на живот, какъвто водят учениците на Паламон. Той казал на Пахомий:

- Трябва от самото начало да ти кажа каква е мярата на монашеския живот. Тя е следната. По всяко време бодърствуваме половината от нощта, размишлявайки върху словото Божие; много често оставаме от вечерта до сутринта да работим с ръцете си, да правим върви, за да се борим със съня, и да си доставяме това, което е необходимо за поддържане на живота ни. Това, което ни е в повече, даваме на бедните. Що се отнася до това - да ядем масло, варена храна или да пием вино, ние не знаем такова нещо. През лятото постим всеки ден до вечерта, а през зимата - два, или три дни подред. Правилото на общите молитви - шестдесет пъти се молим през деня и шестдесет пъти през нощта, освен тези молитви, които извършваме всеки миг, и чийто брой не знаем. Авва Паламон убеждавал Пахомий още да изпита себе си и тогава отново да дойде при него.

Пахомий решително отговорил на стареца:

- Аз във всичко изпитвах себе си в продължение на много дни, преди да дойда при тебе.

Тогава Паламон отворил вратата, братски целунал Пахомий и му обяснил, че му е казал това не от тщеславие, а заради неговото спасение, и че не съобщават това на светските хора. Но авва Паламон отново изразил желание Пахомий да се върне в предишното си жилище, за да изпита себе си още. Пахомий възразил:

- Вече съм изпитал душата си във всичко и съм уверен, че с Божия помощ, по твоите свети молитви, сърцето ти ще бъде спокойно по отношение на мене.

Старецът му отговорил:

- Много добре.

Пахомий веднага бил приет. Няколко дни авва Паламон особено внимателно го наблюдавал, за да го изпита в молитвата, в бдението, в поста. Когато трябвало да яде хляб, старецът оставял Пахомий да яде сам.

След тримесечно изпитание, авва Паламон облякъл Пахомий в монашески дрехи, препасал го с монашеския пояс, преди което двамата подвижници се молили заедно цяла нощ. Сега Паламон особено се стараел да приучи Пахомий към нощното молитвено бдение. От вечерта приготвяли материал за ръкоделието, след това дълго и усърдно се молели, и накрая се заемали с работата, стараейки се да не загубят молитвеното устройство на духа и да не се поддадат на съня.

Когато дошъл празникът на светата Пасха, Паламон казал на Пахомий, че този ден ще яде два пъти. Приготвяйки храната, Пахомий сложил в нея малко масло. Но Паламон не поискал такова отслабване на поста даже и в деня на Пасха. С голяма скръб той казал:

- Моят Бог е бил разпънат за мене, как ще ям масло, което дава сила на тялото!

Той искал напълно да се откаже от храна до другия ден.

Старецът се съгласил да приеме храна едва тогава, когато Пахомий хвърлил солта, съдържаща малко масло, и му дал сол, посипана с пепел. Сълзи течали по страните на строгия старец и на смирения ученик, желаещ във всичко да подражава на своя любим учител.

Пахомий често се уединявал сред планините и цели нощи прекарвал в пламенна молитва. Мястото, на което се молел в летния зной, въздигайки ръце към небето, без да си позволява да ги отпусне, понякога даже се покривало с кал от обилната

пот, падаща от тялото му. Пахомий не обръщал внимание на това, че понякога в краката му се забивали остри игли от тръните. С каквито и несгоди на пустинния живот да се сблъсквал, той с благодушие понасял всичко, постоянно гледайки към мъченията, които Господ Иисус Христос претърпял заради нашето спасение.

Строги към себе си във всичко и наред с това смирени, Паламон и Пахомий не дръзвали да искат за себе си знамения от Бога, никога не се надявали на своята праведност. От последните години на живота на авва Паламон е известен следният случай, показващ колко строг бил към себе си учителят на Пахомий даже и тогава, когато силите му значително намалели от старостта и подвизите.

Веднъж Паламон тежко заболял. Монасите довели при него опитен лекар. Но лекарят отказал да лекува стареца и казал, че преди всичко трябва да се храни по-добре. Братята започнали да убеждават стареца да послуша лекаря. Той се съгласил да приеме храна, предназначена за болни. Когато Паламон и след това не оздравял, започнал с дълбока убеденост да говори на монасите:

- Не мислете, че здравето идва от тленната храна: и силата, и здравето идват от Христа; Христовите мъченици давали да отсичат членовете им, търпели огън и всякакви мъчения, докато накрая не били обезглавявани. А аз! Аз не мога да понеса и една лека болест и поисках лекаря да се погрижи за мен; аз взимах лекарства; и след като се съгласих да ги взема, не получих от тях никаква полза. Остава ми само едно - отново да започна подвизите си; това е най-доброто лекарство, и Този, по Чийто път вървя, знае моето намерение и ще се грижи за мене повече, отколкото аз мога да направя.

Авва Паламон с предишното усърдие и постоянство се отдал на монашески подвизи, ограничавайки всичките си потребности. След известно време милосърдният Господ възстановил здравето му.

Веднъж Пахомий вървял през пустинята. Накрая достигнал развалините на селището Тавениси, малко на юг от Шенесит в Тентирски окръг. Тук Пахомий чул глас:

- Пахомий, Пахомий, подвизавай се и пребивавай на това място, построй си обител и много хора ще дойдат, за да станат монаси около тебе и да получат полза за душите си.

Пахомий веднага отишъл при авва Паламон и му съобщил за това. Тогава двамата отишли в Тавениси и построили обител, неголямо монашеско жилище. Паламон се върнал на мястото на предишните си подвизи. При това той посочил близкия си край и предрекъл бъдещата слава на Пахомиевия манастир.

Старецът уверявал своя любим ученик, че Господ ще му изпрати сила и търпение за управлението на многочислено братство. След дълга молитва те се разделили. С Паламон били някои негови ученици, дошли да навестят своя учител.

Минало известно време и авва Паламон тежко заболял.

Учениците му изпратили да доведат Пахомий. Той бързо отишъл при стареца и останал при него, за да му служи до самата му смърт. Накрая старецът починал със смъртта на праведник, в десетия час на двадесет и петия ден от месец Авив. Учениците му прекарвали цялата нощ в четене и пеене на псалми над стареца. Сутринта те прочели обичайната молитва и след това отнесли тялото на починалия на планината, на известно разстояние от келията му; там го погребали, отправяйки още по-усърдно моление за упокоението на душата на стареца със светиите. Сега всички били дълбоко опечалени. Лишили се от съветите и утешенията на великия старец авва Паламон, те се чувствали сираци. Пахомий се върнал в келията си в Тавениси, скърбейки за починалия наставник, и в уединението си се отдал на усърдни подвизи. Скоро той сам станал ръководител на други по пътя на спасението.

Когато Пахомий живеел сам в Тавениси, при него дошъл по-възрастният му брат Йоан. Пахомий го приел с любов. От деня на раздялата им били изминали много години, откакто

Пахомий не се бил връщал в дома си, след като бил взет във войската. Благочестивата беседа на Пахомий силно въздействала на Иоан и той останал в Тавениси завинаги. Сега двамата братя се трудили с общи сили. Придобитото с усърден труд раздавали на нуждаещите се. Те водели много строг живот. Облечени в груба вълнена дреха, отивали в горещи места, където стоели на молитва до сутринта, без да прегъват нито колене, нито ръце, издигнати към небето. Такава всенощна молитва извършвали много често, макар че краката им понякога се подунали от напрежение, и комарите изпохапвали ръцете им до кръв. Ако сънят надвивал братята подвижници, те сядали на същото място, но не си позволявали да се опират никъде. През целия ден се занимавали с телесни трудове, докато горещината от палещите лъчи на южното слънце не ставала непоносима.

Заради бъдещите си съжители Пахомий започнал да се грижи за построяването на ограда около това място, където се подвизавал с брат си. Пахомий желаел оградата да включва в себе си колкото е възможно повече място: той очаквал да дойдат при него много други монаси. Но Иоан, предполагайки, че те винаги ще останат двамата, гледал недружелюбно на този труд. Той даже умишлено разрушавал стената, която строели. Веднъж по този повод Пахомий казал:

- Стига безумие!

Иоан много се разсърдил и дълго не можел да се успокои, макар и Пахомий да искал прошка.

Вечерта на този ден Пахомий се отдалечил от стената и дълго се молил. В това време още по-живо почувствал вината си пред Иоан и сутринта с още по-голямо смирение искал прошка от него. Разбира се, сега братята подвижници започнали още повече да се обичат един друг и да се смиряват един пред друг. Иоан все повече и повече преуспявал в подвижите на благочестието и самоумъртвяването. Скоро, достигнал високо духовно съвършенство, той починал, оплакан от брата си.

По това време Пахомий вече бил съвършен подвижник. Затова и изкушенията му били много силни, но със своята молитва и търпение той винаги успявал да отблъсква и най-страшните козни на врага.

Ето какво се случвало с него. Понякога, когато искал да преклони колене за молитва, пред него, по действие на дявола, се появявала някаква яма, но Пахомий без страх се молел.

Понякога по пътя го наобикаляли демони, подобно на почетна стража, и гръмко крещели:

- Освободете пътя за Божия човек.

Дяволът силно желаел да внуши на Пахомий тщеславие и гордост; но той бил напълно нечувствителен към това изкушение. Тогава дяволът правел така, че цялата келия на Пахомий се тресяла и се люлеела, готова да падне; но Пахомий никак не се смущавал от това и с най-дълбоко спокойствие повтарял думите на псалома:

“Бог е нам прибежище и сила, бърз помощник в беди, затова няма да се уплашим, макар и земята да се разклати и планините да се преместят в сърцето морско”.

Веднъж демоните се явили на Пахомий във вид на работници, които усърдно се стараели да преместят камък от мястото му с помощта на дебели въжета, но безуспешно. Молитвата на Пахомий ги накарала да изчезнат. Много пъти, когато Пахомий сядал да яде оскъдната си храна, бесовете му се явявали във вид на голи жени; но Пахомий затварял очите си и отвърщал сърцето си от видението, и демоните изчезвали.

Борбата с тъмните сили на ада изисквала от Пахомий голямо напрежение и понякога много го изморявала. Веднъж Господ му изпратил нов утешител в лицето на монаха Аполон. Като дошъл при Пахомий, този благочестив, опитен и добър монах решително му казал:

- Бъди мъжествен, Пахомий: не се бой от никакво действие от страна на духовете, защото Божията помощ ще ти даде победа над тях.

Този старец останал при Пахомий за голямо утешение и на двамата, но скоро починал.

Веднъж, когато Пахомий събирал тръстика за ръкоделието си, му се явил ангел Господен и му казал:

- Пахомий, Пахомий! Божията воля е да служиш на човешкия род и да съединяваш хората с Бога.

Когато ангелът Господен се отдалечил, Пахомий останал и гледал след него, казвайки:

- Това е Божие дело.

Като събрал малко тръстика, той тръгнал към жилището си.

Скоро след явяването на ангела, при преподобни Пахомий дошли трима души - Псентаисий, Сур и Псои. Те му казали:

- Ние искаме да станем монаси близо до тебе и да бъдем Христови раби.

Като се убедил в искреното им благочестие, Пахомий с любов и радост ги приел и им дал монашески одежди.

Тези трима монаси с увлечение и постоянство се отдали на най-трудни подвизи, ръководени от примера и наставленията на свети Пахомий. Те били поразени от неговото трудолюбие.

Авва Пахомий сам се грижел за всичко, сам чистел и поливал градината, отварял вратата на идващите и беседвал с тях и с усърдие служел на болните. За новите монаси казвал:

- Това са млади растения, недостигнали още тази мяра да служат на другите.

Освобождавайки новите монаси от всяка външна грижа, Пахомий им внушавал усърдно да се занимават с делата, които водят направо до очистването на сърцето, до укрепване на волята за добро. Когато първите ученици открито изразявали пред Пахомий съжалението си по повод на постоянните му трудове за тях, той им казвал с дълбока вяра:

- Кой човек ще впрегне животното и ще го кара да работи, докато падне и умре? Когато Господ види, че съм уморен, ще изпрати хора, които да ни помагат във всяко добро дело.

За утвърждаването на своите първи ученици в добродетелите, свети Пахомий им наложил някои правила. Еднообразието в храната и в дрехите било признато за необходимо и в това малко общежитие.

Слухът за благочестието и мъдростта на свети Пахомий все повече и повече се разпространявал в Египет. При него идвали ту едни, ту други хора, проникнати от жажда за високи подвизи. Понякога идвали и отшелници, вече достигнали високо духовно съвършенство, за да живеят под ръководството на свети Пахомий. Така дошли петима славни подвижници, които преди водели отшелнически живот. Това били: авва Пекусий, авва Корнилий, авва Павел, авва Пахомий и авва Иоан. Пахомий приел всичките с радост. Понякога идвали и хора с недобро душевно устройство и лоши навици.

Забелязвайки, че не могат да бъдат излекувани и с примера си могат да развратят останалите монаси, Пахомий ги отстранявал от своето общежитие. Към свети Пахомий се стремели много хора и той бил постоянен ръководител и наставник за тях.

Воден от любов към ближния, свети Пахомий, с помощта на своите монаси, построил църква в близкото до манастира селище, за да могат жителите на селището по-често да се причастяват със Свети Тайни и да се поучават от слушането на словото Божие. Поради бедността им свети Пахомий поел върху себе си всичко разходи по извършването на Евхаристията. В църквата четял сам той с братята. Когато не можели да намерят свещеник, Пахомий идвал в църквата и поучавал присъстващите с четене на словото Божие. Монасите се държали така благоговейно и Пахомий така усърдно изпълнявал задълженията си на четец, че посетителите на тази църква постепенно оставяли греховете си, грижели се за очистването на сърцето си и ставали християни не само по име. На авва Пахомий те гледали не като на човек, а като на ангел Божий.

Броят на монасите в Тавенисийското общежитие все повече и повече се увеличавал. Когато достигнал до сто души, Пахомий решил, че трябва да се построи църква и в самия манастир. Когато църквата била построена, братята в събота отивали, както и преди, в църквата, намираща се в селището, а в неделя свещеникът идвал в манастира и отслужвал литургия. Впоследствие отиването на братята в селото за участие в литургията в събота се прекратило.

Никой от монасите в Пахомиевия манастир нямал свещенически сан. И сам Пахомий не искал да приеме този сан. Той често казвал на братята:

- Добре е за нас и да не молим за подобно дело, за да няма между монасите нито завист, нито спорове, нито непослушание, нито разделение, противно на Божията воля. Както огънят на гумното, ако не побързат да го угасят, би погубил трудовете на цяла година: същото е и помисълът на гордостта от самото начало. Добре е да се покоряваме на Църквата Божия твърдо и спокойно. И по всяко време, когато намерим посветен от епископите, той ще ни бъде достатъчен за това дело.

При преподобни Пахомий идвали и свещеници, желаещи да станат монаси. Светият авва не им отказвал да ги приеме в манастира. Разбира се, те трябвало във всичко безусловно да се подчиняват на правилата на монашеския живот и порядките на общежитието. В служенето си за спасението на ближния Пахомий се обръщал към тях за съдействие, ако те се оказвали неизменно скромни и послушни. Сам Пахомий за нищо не се съгласявал да стане свещеник, макар че достойнствата му високо се ценели.

Известен е следният случай от живота му. Веднъж свети Атанасий, архиепископ Александрийски, оглеждал паството. Навсякъде го посрещали тържествено. Епископи, свещеници и народ излизали да го посрещнат. Някои епископи, свещеници и множество клирици го придружавали. Излязъл да посрещне

великия светител и сам Пахомий със своите монаси. Те пеели псалми дотогава, докато архиепископът не влязъл в обителта. Тогава Серапион, епископ Тентирски, взел архиепископ Атанасий за ръка и му казал:

- Моля твоята любов да направи свещеник авва Пахомий, отеца на монасите, за да управлява всички монаси от моя окръг.

Като чул това, свети Пахомий мигновено се скрил.

Архиепископът седнал. Многочислена тълпа го наобиколила.

Свети Атанасий казал с висок глас, обръщайки се към епископ Серапион:

- Поздравете вашия отец и му кажете: ти се скри от мене и избегна това, което би могло да събуди завист и надпреварване; ти избра добродетелта, която ще пребъде вечно с Христа. Нека нашият Господ ти даде според желанието ти.

Разбира се, смирението на преподобни Пахомий предразполагало и братята на Тавенисийското общежитие към смирение. Подобно на своя велик авва те също не искали, и даже се бояли от издигане. Църковните историци не съобщават между тях да е имало свещеници.

С увеличаването на монасите в Тавениси се явила възможност тук да се уреди строен чин на общежитието и всички действия на монасите да се подчинят на строги общежителни правила.

Сам преподобни Пахомий бил за киновитите учител и съдия, правило и образец за дейността на всеки.

За доброто на всички и на всеки се грижел преди всичко сам великият авва Пахомий. Той постоянно убеждавал монасите да не отслабват в молитвата, да не престават да призовават Божието име, за да не бъдат застигнати без молитва и неподготвени от сатаната. Свети Пахомий се възползвал от всеки случай да каже поучително слово на един или друг брат. На освен тези частни беседи той обикновено казвал и три общи поучения през седмицата - едно в събота и две в неделя. Той установил настоятелят на манастира винаги да произнася

по три поучения в седмицата. Освен трите поучения на настоятеля по време на съботните и неделните събрания на монасите, началниците на домовете да казват поучения на своите монаси задължително в двата постни дни от седмицата - сряда и петък.

Всяка вечер монасите се събирали за духовна беседа и изобщо обичали да се поучават едни други с това, което всеки извличал от четенето на словото Божие и от наблюденията над живота на едни или други хора. Монасите обичали да повтарят изреченията от Свещеното Писание и да размишляват над тях. Затова и при беседите помежду си те винаги можели да се поучават един други с мисли и слова от Библията. Празни разговори и сплетни не се чували в Тавениси.

В общежитието имало много домове; за всеки от тях отговарял отделен началник, който имал свой помощник, втори след него. Вторият замествал началника в случай на отсъствие или болест.

Свети Пахомий се погрижил всеки постъпващ в манастира брат да бъде посрещнат от особено благочестиви и мъдри монаси. Тези монаси вратари посрещали всеки нов брат, устройвали го и в продължение на трите години на изпитване, до обличането му в монашески одежди, усърдно го поучавали с беседите си, предпазвайки го от всяко зло. Така новоначалните в Тавениси винаги намирали опитни и постоянни ръководители и можели да се настроят благочестиво още в първите години от живота си в манастира. Свети Пахомий и сам внимателно наблюдавал новоначалните. Колко го радвали успехите и усърдието на младите монаси! Колко внимателен бил към нуждите им! Как ги предпазвал от всяка съблазън и изкушение отвън, както и от увличането им от каквито и да е нечисти помисли!

В Тавениси много се грижели за болните братя. За тях полагали грижа специално назначени за служене в болничния дом монаси с началника си, както и сам преподобният

Пахомий.

Около братската трапеза служели отделни монаси. Те се сменяли веднъж на три седмици. От тях се изисквало постоянно усърдие, още повече, че братята не се хранели по едно и също време. Монасите, служещи на трапезата, в продължение на три часа приготвяли, разпределяли и слагали хляб, различни зеленчуци и маслини. В разрешените дни на трапезата слагали сирене, яйца, варени зеленчуци, ядене от варени зърна. Всеки брат идвал на масата в избраното от него време и вземал своята част. Но това било веднъж на ден: едни ядели в шестия час, други - в седмия, други - в осмия, други - в деветия, в десетия, в единадесетия, а някои - вечер, когато се покажели звездите на небето. Някои монаси били така строги към себе си, че вкусвали храна само веднъж на два дни.

Изобщо постът, съгласно първоначалния устав, не се налагал на никого против волята. Свети Пахомий скланял да постят, тоест напълно да се въздържат от храна в сряда и петък само най-близките до него монаси. Но много от монасите си налагали усилен пост.

При многочислеността на братята в Тавенисийското общежитие имало и много различни длъжности и послушания. Изпълнението на някои длъжности било особено трудно.

Всички изпълняващи едно или друго послушание в манастира, особено началниците, били много усърдни. Преподобни Пахомий след известно време понякога сменявал тези, които изпълнявали дадено послушание, поставяйки на мястото им други. В този случай той желяел да постигне две цели. Първо, той се стремял към това, новоназначеният да извлече от своето послушание духовни плодове, за да може да получи от Господа награда за ревностния си труд в полза на братството. Свети Пахомий бил на мнение, че всяко послушание в обителта, изпълнявано с усърдие, носи на монаха награда не по-малка от наградата, която би получил монах, който ревностно пости, бодърства и се моли на Бога. Второ, Пахомий

желаел всички да имат възможност да си починат след труда, също и ревностните труженици, макар и за известно време. Но братята, усърдно занимаващи се с изпълнението на своите послушания, неохотно приемали почивката, позволена им от своя авва. Те били убедени, че този свят не е място за почивка, а напротив - място за напрегнат труд, постоянна борба и самоотвержени подвизи, и само този, който тук се труди, в бъдещия живот ще получи истинско успокоение и безкрайно блаженство. И всеки продължавал с усърдие да се занимава с това дело или занаят, които знаел, или изобщо с някаква работа за манастира, с точност подчинявайки се на разпорежданията на началника.

От всеки монах, каквато и длъжност да изпълнявал в манастира, се изисквало пълно подчинение на началника и безусловно, точно изпълнение на устава. Това била главната разлика между живота в киновията и отшелническият живот в тесния смисъл на тази дума. В пълното послушание бил залогът за духовното усъвършенстване на киновитите. Неизпълнението на нареждане на началника или на предписанията на устава, макар и поради ревност към подвижничество, винаги можело да предизвика ропот от страна на другите и да бъде причина за всякакви неуредици в общежитието. Затова преподобният строго наказвал нарушителите на дълга на послушанието, с каквото и да се оправдавали. Такива случаи имало и в Тавенисийското общежитие, макар и много рядко.

За покупката на необходимите неща и продажбата на манастирското ръкоделие се избирали особено благонадеждни монаси, украсени с всякакви добродетели, за да не може да ги съблазни светът, а те да служат за назидание на света.

Особено внимание се обръщало на това - те да не бъдат пристрастни към придобиването на блага, макар и от тези блага манастирът да получавал значителна полза.

Когато в Тавениси броят на монасите се увеличавал все повече

и повече, трябвало да се умножават и различните стопански учреждения. Трябвало да нараства и броят на лицата, изпълняващи едни или други послушания за задоволяване на нуждите на манастира. Когато броят на монасите и манастирите в Пахомиевата киновия се умножил, на много от тях били възложени различни задължения. Имало добре устроени хлебни фурни, отначало само в Тавениси, а по-късно и в манастирите Певоу (най-главния) и Фенум. В тези фурни монасите работели в дълбока тишина, съдействаща за успеха на работата и за събраност на духа. Тук нямало разговори. Каквото им било необходимо - вода или брашно, поисквали с почукване по нощвите. Докато работели, си казвали наум наученото наизуст от словото Божие.

По едно време в Тавенисийското общежитие имало 15 шивачи, 7 ковачи, 4 дърводелци, 15 бояджии, 20 кожари, 12 камилари, 20 градинари, 15 обушари, 12 монаси, правещи покривала, 10 нощни пазачи и 10 писари. Монасите със своя труд приготвяли всичко необходимо за обителта и твърде малко неща им се налагало да купуват от града. Особено разпространено сред киновитите било изработването на рогозки и това било не само добро ръкоделие за монасите, но и увеличавало паричните средства на киновията, а парите били необходими и тук. Парите се държали, по заповед на свети Пахомий, на едно място, под разпореждане на икономъта. Икономът задоволявал всички нужди на братята. Монасите не могли да имат свои пари. Между тях имало много, които били дошли с родителите си още като деца. Пораснали, те не умеели да различават златото от среброто и били напълно равнодушни към парите. Нуждите на братята били много скромни. Нестяжателността им била толкова голяма, че всеки имал само по една дреха и едно покривало от овча или козя кожа. Скъсаните дрехи трябвало да кърпи специално назначен за това монах, да ги пере и след това да ги слага в склада за износени дрехи. Когато някой от монасите искал да изпере дрехата си, той си

вземал една от тези закърпени дрехи, а след като изпере своята, връщал тази дреха на монаха, който я пазел.

В киновията имало много писари. Те усърдно преписвали тези книги, които били особено полезни на монасите, по указание на началника. Те се трудили с успех: манастирските книгохранилища се увеличавали и всеки монах можел да намери в тях духовна храна за себе си.

При всякакви взаимоотношения със света монасите трябвало да бъдат особено внимателни. По време на път те трябвало да си повтарят познати им изречения от светото Писание и да размишляват над тях. На път винаги тръгвали по няколко души заедно, в краен случай двама. Ако по пътя срещнали жена, желаеща да говори с тях, по-старият монах се приближавал към нея и със сведени очи, с голяма скромност водел недълъг разговор. Срещайки по пътя началник или войник, всеки монах слизал от магарето си и се молел настрана, правейки му път.

Монасите обикновено не вкусвали храна в светски къщи. В краен случай ядели само това, което било разрешено от манастирския устав.

За да не оказва светът лошо влияние върху монасите чрез писмени отношения, писмата в манастира получавал настоятелят, и ако той виждал, че писмото съдържа в себе си добри мисли, го предавал на този, до когото било изпратено. Никой в манастира не можел да разказва за това, какво е видял или чул, ако то не било поучително за всички. Нещо поучително можело да се съобщи само с разрешение на началника. Изобщо приказливостта сред монасите не се поощрявала.

Странниците били приемани в отделна постройка. Никой от братята не можел да ги приема в келията си. Никой не можел да съобщава на монасите дори за идването на някого от близките им: за идването на странници казвали на когото трябва само вратарите. В странноприемницата им оказвали

най-радушен прием. За жените имало отделна стая.

Преподобният Пахомий не настанявал чужди монаси заедно със своите и не позволявал да ги пускат на общата трапеза, макар и да им оказвал братска любов във всяко отношение и да им позволявал да влизат в църквата по време на общата молитва, но само ако са православни, а не еретици.

Славата на свети Пахомий все повече и повече се разпространявала в Египет. За неговите велики подвизи накрая узнала и родната му сестра Мария, вече просветена в християнската вяра и останала девица. Силно желаейки да види брат си, тя отишла в Тавениси. Съобщили на преподобния за идването ѝ. Отрекъл се от всякакви земни пристрастия, избягващ срещи с жени, свети Пахомий отказал да се види със сестра си, но в същото време чрез монаха вратар ѝ посочил нов път в живота. Той ѝ казал, че настоящият живот е само подготовка за живота в бъдещия век, а животът в отдалеченост от света, монашеският, може да даде всички средства за спасение. Преподобният обещал на сестра си, че монасите ще построят уединено жилище за нея, ако тя желае да води монашески живот. Тогава, казал той, и други жени, поселили се с нея, ще могат изцяло да се отдадат на грижата за постигане на духовно съвършенство. За Мария било скръбно да чуе, че брат ѝ не иска лично да говори с нея. Тя заплакала. Но думите на светеца, предадени ѝ от монаха вратар, ѝ донесли голямо утешение. Тя се съгласила на това, към което я призовавал. Тогава той изпратил монаси да построят жилище за нея, близо до селището, но на значително разстояние от мъжкия манастир, на другия бряг на река Нил.

Не след дълго множество жени дошли при Мария, за да останат да живеят с нея завинаги. Сестрата на преподобни Пахомий станала тяхна майка, старица. Тя ги ръководела по пътя към спасението до самата си смърт.

От своя страна и авва Пахомий с голямо усърдие се грижел за този манастир. За най-близко ръководство на духовния живот в

женската обител той назначил стареца Петър. Свети Пахомий написал отделна книга с правила на монашеския живот, които сестрите от обителта трябвало усърдно да изучават и изпълняват.

Разбира се, имало и случаи, когато на някого от монасите било необходимо да посети една или друга сестра. В случай на необходимост тези срещи се разрешавали от самия Пахомий. Получил разрешение от него, монахът отивал при завеждащия женския манастир старец Петър. Старецът изпращал за старицата, за монахинята, която монахът трябвало да види, и за трета монахиня: всички сядали и тогава започвал разговорът, при което всички имали предвид, че дългите и особено празните разговори не подобават на монашествашите. Ако някоя монахиня умираше, сестрите я отнасяли на мястото за молитвени събрания. Майката на монахините я покривала с погребален саван. Авва Петър съобщавал на свити Пахомий за смъртта на монахинята. Назначени от него монаси, водещи безукорен живот, отивали в женския манастир. Те спирали пред вратата на молитвения дом и тук пеели свещени песнопения. Накрая погребвали починалата, при което я изпращали до гробницата с пеене на сестрите, предшествани от майката, а старецът вървял зад тях. След като погребат починалата и извършат над нея последна молитва, се разотивали. Понякога погребвали сестрите в самия манастир, а понякога ги отнасяли в близката планина.

Монасите от Тавенисийския мъжки манастир оказвали голяма помощ на женския манастир още в един случай. Когато възниквала необходимост да поправят или наново да построят някоя сграда в женския манастир, преподобният изпращал най-благочестивите монаси. Там те се намирали под трезвия поглед на стареца Петър. Те не можели да остават за храна в женската обител, но още същия ден се завръщали.

Броят на сестрите в женското общежитие скоро се увеличил до четиристотин. Обичайната храна на монахините, постите

им, одеждите им, с изключение на покривалото за глава, всичко съответствало на приетите в мъжкото общежитие обичаи. Монахините се трудили и за полза на мъжкото общежитие: правели вълнени дрехи за монасите. На свой ред получавали необходимите им храни от иконома на мъжкия манастир.

Известен е един важен случай от живота на женския манастир. Една от монахините излязла извън оградата на манастира. Тя се срещнала с един мирянин шивач и удивлявайки се, го попитала за причината за идването му по тези места. Той отговорил, че търси работа. Сестрата възразила, че те си имат свои шивачи. Той си тръгнал. Свидетелка на този разговор била друга монахиня. Като се скарала с първата, тя започнала да я порицава и да ѝ напомня с укор за разговора ѝ с шивача. Младата монахиня, развълнувана от лъжливото обвинение, горчиво плакала. Тя преувеличено си представяла позора, който, според нея, я очаквал в манастира. Угнетена от скръб, тайно отишла на реката, хвърлила се в нея и се удавила. Като узнала за това, другата сестра, която си позволила незаслужено да укори нещастната млада монахиня, изпаднала в голямо отчаяние и се лишила от живота си, обесвайки се с въже.

Скоро узнал за това преподобният Пахомий. Дълбоко опечален от този случай, старецът забранил да ги споменават в домашните молитви, да отслужват литургия и да дават милостиня за тях. Преподобният строго се отнесъл и към всички сестри в общежитието. Заради това, че не положили необходимото старание да намерят невинната и тази, която я е обидила, да ги примирят и успокоят, и пренебрегнали тяхното положение и спокойствие, а може би и повярвали на клеветата на една от сестрите, старецът ги отлъчил от свето Причастие за седем години.

Много хора идвали при свети Пахомий отвсякъде, за да останат завинаги под неговото ръководство. Броят на монасите

в Тавениси нараснал твърде много. Станало много тясно. По Божие внушение той тръгнал да търси още място, удобно за построяване на нова обител. Намерило се удобно място недалече от Тавениси, на север. Това място се наричало Певоу. Тук бил по-строен нов манастир, много просторен, който скоро станал средоточие на цялото общежитие.

Този манастир бил ограден. Епископът на Диосполска област се отнасял благосклонно към монасите. По негово желание преподобни Пахомий устроил тук и църква.

Сега имало възможност да бъдат приети в общежитието всички, желаещи да се поселят тук завинаги. Свети Пахомий преселил много монаси от стария манастир в новия, и то такива, които били добре привикнали към порядките на общежитието, можели да бъдат опитни ръководители и добър пример за новите братя. И тук били назначени настоятел, иконом, братя за изпълнение на различните послушания. Всички трябвало с усърдие да изпълняват законите на общежитието, помнейки, че те са установени еднакво както за новоначалните, така и за началстващите.

Минало известно време и двата манастира вече не можели да поберат всички желаещи да се подвизават тук. Постепенно били устроени още седем манастира. Броят на монасите в Тавенисийското общежитие достигнало до седем хиляди души. Разбира се, едни манастири били по-населени, други - по-малко. И цялото това множество монаси, разпръснати в различни обители, били като едно братство.

Свети Пахомий често посещавал всички манастири. Сам той отишъл да живее в манастира "Певоу", където се съсредоточило общото управление на всички манастири. Този манастир бил най-многолюден. Оттук монасите от другите обители получавали необходимите им вещи. На иконома на този манастир давали отчет за работите. Тук монасите от всички манастири се събирали два пъти в годината, вземали участие в молитвите и слушането на поученията и получавали

благословение от преподобни Пахомий за подвизите си. В манастира “Певоу” кръщавали оглашените в дните на светата Четиридесетница. Тогава довеждали тук оглашените от всички манастири. Така между монасите имало хора, които още не били приели свето Кръщение, но готвещи се за него, наричащи се оглашени. Кръщавали ги в “Певоу”, вероятно защото там имало свещеници, а в другите манастири нямало. Това общуване между различните манастири било във висша степен полезно за монасите: то ги свързвало с най-тесни връзки на духовна любов, ободрявало малодушните, събуждало ревността на отслабналите, а за усърдните и преуспяващи подвижници било много важно да виждат високи образци на подвижнически живот да им съревнуват и да гледат скромно на своите подвизи. Но пътешествията до Певоу били най-ценни с това, че давали възможност на всички монаси да видят обичайния живот на свети Пахомий и да слушат наставленията му. И по време на пътуванията си за наглеждане на обителите свети Пахомий учел монасите не само с думи, но и с пример. Той бил готов да се подчини на всеки, смирявал се пред по-ниско стоящите и с удоволствие приемал урок и от най-младия член на общежитието. Ето един от множеството подобни случаи.

Преподобни Пахомий много често ходел в Тавениси. По време на тези посещения той не изоставял обичайното си ръкоделие. По разпореждане на авва Теодор, тук използвали особен начин за плетене на рогозки: вървите не трябвало да се стягат силно; в този случай и трудът бил по-малко, и рогозките ставали по-хубави. Когато свети Пахомий плетял своята рогозка, едно момче, живеещо в манастира, което тази седмица изпълнявало това послушание, му обърнало внимание, че той плете не така, както се е разпоредил авва Теодор. Пахомий с кротка радост изслушал забележката на момчето и помолил да го научи как трябва да работи. Момчето му показало как работят те и аввата започнал да плете рогозките като тях.

Голям страх събудили у тавенисийците живеещите наблизо варвари, които не само тогава, но и по-късно нападали селища и манастири и им нанасяли големи щети: грабели, разхищавали, изнудвали жителите да им дадат откуп или ги отвеждали в робство. Поради тях монасите от северните обители се разбягали. За да не запустеят северните обители, преподобни Пахомий изпратил в тях голям брой монаси. Сам той останал в "Певоу", а любимия си ученик Теодор изпратил при монасите от северните манастири. Изпращайки там Теодор, той го утешавал с надеждата на Божията помощ. Преподобният дал обет - в случай, че варварите се отдалечат, да изпрати в църквата, разграбена от тях, книги, много пшеница и изобщо всичко, от което се нуждае тази църква. На другия ден варварите, напълно разбити от императорската войска, се отдалечили. Това успокоило монасите.

Когато варварите още не били прогонени, те намерили един отшелник и го накарали да ги пои с вино. Но когато той поискал да им налее, те му казали първо да принесе жертва на техните богове. Монахът не се съгласил. Варварите започнали да го заплашват, че ще го убият, ако не изпълни желанието им. Нещастният отшелник нямал мъжество да откаже да принесе жертва на езическите богове. Той изпълнил желанието на варварите. След това им наливал вино. От опиянението те заспали, а той избягал. Но сърцето на отшелника било безутешно. Той бил така угнетен от мъката си, че не можел даже да се моли. Като си спомнил за добротата и мъдростта на свети Пахомий, този монах отишъл при него, решавайки изцяло да се предаде на съда на великия старец. С дълбока скръб му споделил, че след външното си отричане от Христа чрез принасянето на жертва на лъжливите богове вече не вижда възможност да се покае и да получи прошка, затова вече цял месец не се моли на Бога.

Светецът бащински го укорил за това, че е хвърлил в огъня венеца, който Ангелът е държал над главата му и вече искал

да му го сложи. Виждайки искрените сълзи на неволно изменилия на Христа монах, свети Пахомий му посочил път към успокоение. Предложил му да се моли колкото е възможно повече нощем и денем, винаги да пости до вечерта, никога да не яде нищо варено, освен в случай на тежка болест. Тогава ще може да намери милост от Бога, да получи прошка и отново да стане верен Христов раб. Вярата на преподобния ободрила този монах: той престанал да се отчайва и започнал искрено и с надежда на Бога да се кае за своя грях.

Дълго в Тавенисийското общежитие се подвизавали само копти. Накрая славата на свети Пахомий достигнала и до гърците и римляните. Някои от тях започнали да се стремят към общежитието на авва Пахомий и да стават монаси тук. Свети Пахомий се грижел усърдно и за тях: те му били не по-малко скъпи от копитите.

Известно затруднение за свети Пахомий при общуването с гръцките монаси (те били повече от римляните) било незнаенето на гръцки език. Даже близо до Александрия разговорен език бил не гръцкият, а коптският. Живеещите сравнително недалече от Александрия подвижници, като свети Антоний Велики и свети Пимен Велики, който прекарал целия си живот в Долен Египет, не говорили гръцки, а още по-трудно било да се срещне монах, който знаел гръцки, в Тиваида. В грижите на преподобни Пахомий за гърците помагал Теодор, бивш четец в Александрийската църква. Но и сам свети Пахомий се погрижил да научи гръцки.

Свети Пахомий учел монасите и с думи, и с пример. Толкова по-силно въздействали думите му, колкото повече монасите виждали в него примера на всички добродетели. Постоянното молитвено настроение на Пахомий, дълбокото му смирение, строгостта му към самия себе си, строгост даже по време на болест, любовта му към всички, неговата проникателност и мъдрост, всичко това привличало сърцата на братята към него, карало всички без умуване да се подчиняват на словото му и

да приемат съветите му.

Смирението на свети Пахомий било изключително, макар и да вършел необикновени подвизи, макар и да му отдавали голяма чест и монаси, и миряни, и даже епископи, които понякога изпращали при него монаси, за да произнесе съд над тях. Свети Пахомий се боял да осъжда другите даже в мислите си. Удостоявайки се нееднократно с видения и откровения от Бога, той говорел за тях тогава, когато очаквал полза за братята.

Веднъж братята го помолили да разкаже нещо от своите видения. Отговорът му бил забележителен. Не желаейки да говори за виденията, които получавал, с цел да предпази от превъзнасяне тези монаси, които Господ удостоявал с особени духовни дарования, свети Пахомий казал:

- Този, който е изпълнен с грехове, не може да получи благодатта на духовните видения. Но ако искаш да имаш прекрасно и забележително видение, ще ти посоча едно: човек благочестив, скромен по сърце и чист - ето най-прекрасното видение: в този видим човек ти виждаш невидимия Бог. Не питай за друго видение, което да е по-добро от това.

Смиреният Пахомий не искал в нищо да има предимство пред братята. Той наричал истински справедлив онзи брат, който не му давал по-голям дял от храната, отколкото на другите. И желал да се труди наравно с другите. Той не допускал някой да облекчи труда му с нещо.

Веднъж той отишъл на работа с братята. Всеки със своя спътник трябвало да вземе някакво количество хляб.

Спътникът на преподобния искал да носи всичко сам. Но той не се съгласил, казвайки, че началникът във всичко е длъжен да носи същите трудове, които носят и братята.

Нестяжателен във висша степен, свети Пахомий носел много бедна дреха. Тя му служела и за покривало при студено време. С тази дреха той приемал и идващите при него свещеници и монаси.

Един брат на име Атанасий, завеждащ манастирските дрехи, се обърнал към свети Теодор с молба да му даде в склада дрехата на аввата, когато я свали, и да сложи на това място друга дреха, нова и подобаваща на началник.

Теодор послушал Атанасий и заменил едната дреха с друга. Свети Пахомий потърсил предишната си дреха. Теодор му посочил новата, но той настоявал да му върнат старата дреха. На молбата на стареца, повторена трикратно, Теодор отговорил, че вече не може да я намери. На Теодор му станало много мъчно, че е лишил стареца от дрехата, която му служела и за покривало в студеното време. Той даже плакал за това. Но и преподобния не се смятал прав в този случай. Той дълго искал прошка от Господа за това, че учейки другите на послушание, той сам не проявил послушание към този, който се разпорежда с дрехите в манастира.

Веднъж, когато свети Пахомий се разболял, Теодор го завел, където се хранели болните монаси. Приготовили за него хубаво ядене. Той се обърнал към брата, приготовил тази храна:

- Ти не умееш да готвиш; дай малко вода.

Преподобният сипал тази вода в храната. Теодор му полял да измие ръцете си, преди да се хранят. Той на свой ред му полял да измие нозете си.

След ядене между тях започнал разговор. На въпроса на Теодор, защо развалил храната с вода, преподобният му отговорил:

- Братът, който приготови храната, прояви по-голямо старание заради мене, а такова старание между хората не бива постоянно. И аз си казах: сега ще се нахраня добре, но утре ще бъда болен и пак ще очаквам братът да ми даде хубава храна, и по тази причина сърцето ми ще се смущава. Затова и развалих хубавото ядене, и така следващия път, ако той бъде небрежен и не го приготови добре, това вече ще ми бъде безразлично.

Теодор попитал стареца защо е полял на нозете му. Свети Пахомий му дал такъв отговор:

- Постъпих така, та ако в другия свят ми кажат: Теодор поливаше вода на ръцете ти, аз да мога да отвърна, че съм умил нозете му.

Болният Пахомий не искал да яде храна с масло. Друг път, когато бил болен, не се съгласил да се завие с по-добро покривало от рогозката и да вземе шепа фурми. Ето каква строгост проявявал към себе си.

Пахомий се отнасял с особена любов към болните монаси. Повече от всичко той се грижел за спасението на душата на болния брат. Той го убеждавал да благодари на Бога, събуждал в него благочестиви мисли, предпазвал го от пристрастия към земното, от увличане от нечисти помисли, внушавал му да иска прошка от Бога и бодро да гледа на бъдещето си, възлагайки упованието си на Господа. Той винаги се грижел и за тялото на болния брат. Болните в общежитието никога не принуждавали към усилен пост, макар и да не им пречели да постят. Свети Пахомий понякога смятал за необходимо да отслаби поста, ако виждал, че постът изтощава болния и не му дава сили да оздравее.

Така един брат бил болен в дните на Четиридесетницата, но не се съгласявал да яде нищо варено, нито да пие вино. Той не искал да си позволи отслабване на поста дори ако трябвало да умре от прекомерно въздържание. Мъдрият авва Пахомий го съветвал, ако не иска съвсем да остави този пост, да го отложи до пълното възстановяване на силите, когато ще има възможност да прекара в строг пост толкова дни, колкото трябвало да пости сега.

Сред служещите в болницата монаси имало и такива, които не искали да изпълняват някои молби на болните, които им се стрували неприемливи за монаси. Но свети Пахомий гледал на това иначе. Той бил готов да достави на болния възможното утешение.

Веднъж Пахомий сам тежко заболял. В болницата му предложили малко варени зеленчуци. По това време там

лежал тежко болен монах, чието тяло било само кожа и кости: толкова бил отслабнал от продължителното боледуване.

Когато този монах поискал от служещите в болницата братя да му дадат малко говеждо месо, те не се съгласили. Тогава болният помолил да кажат на аввата. Той бил поразен от крайното изтощение на монаха и отсъствието на благоразумно състрадание у болногледачите. Тогава той строго им казал: - Безумни, къде е страхът Божий? Нали Бог е казал: "възлюби ближния си като себе си". Не виждате ли, че този брат е почти мъртъв? Защо не сте му дали това, което иска от вас? Аз не мога нито да ям, нито да пия, защото има различни болести и една е по-жестока от друга.

Свети Пахомий не можел да сдържи сълзите си при вида на тежко болния монах и безсърдечната ревност на другите за строгото спазване на устава за храната. Монасите разбрали своята неправда. Те веднага изпратили да купят козле и приготвили ядене от него, което подкрепило отслабналото тяло на болния брат и ободрило унилата му душа.

Преподобният се стараел да събужда в учениците си упование на Бога. Ето един случай, който потвърждава това.

Една вечер пристигнали братя, за да натоварят лодката с тръстика. Теодор се боял, че приготвената от тях храна няма да стигне за всички. Преподобният разбрал мислите му и го предпазил от прекомерната грижа за храната и малодушния страх по отношение на нея, посочвайки Божията грижа за човека. Упованието не посрамило Пахомий.

Веднъж в манастира имало недостиг на пшеница. Това много притеснявало братята и ги карало да се чувстват загрижени. Желаяйки да премахне опасенията им за близкото бъдеще, Пахомий им посочил два прекрасни килима, подарени от един добър човек: в краен случай можело да ги продадат и с получените пари да купят пшеница. Цяла нощ преподобният прекарал в гореща молитва.

На другия ден сутринта на вратата на манастира почукал

управителят на един град. Когато вратарят му отворил, той казал, че е дал обет да даде на нуждаещите се известно количество жито, и че тази нощ е узнал насън, че братята на този манастир се нуждаят от жито и поискал някой от тях да внесе докараното от него. Когато съобщили това на самия Пахомий, той много се зарадвал и казал на началника на града, че те действително се нуждаят, но им трябва отсрочка в плащането на парите. Добрият християнин казал:

- Аз докарах това не за пари, но задето вие сте Божии хора. Изпрати братя да го внесат.

Свети Пахомий, искрено благодарен на добрия човек, оказал помощ на манастира в момент на крайна нужда, му дал за благословение от манастирския хляб и зеленчуци. Началникът на града ги приел с радост и си отишъл доволен, че е оказал помощ на Божиите раби. Братята се удивили и се зарадвали на неочаквания дар на монахолюбивия началник.

Преподобният се боял монасите да не се прирастват към каквато и да е земна красота. Той даже се боял, че стройността, изяществото и красотата на храма биха могли да ги разсеят.

Свети Пахомий усърдно предпазвал учениците си от тщеславието. Той убеждавал монасите си да вършат подвизи тайно, заради Бога, а не заради човешките похвали. Съветвал ги да не се отличават по външност от братята си. Ето няколко случая, показващи как той упорито се борел с този враг на подвижниците.

Един монах прекарвал много нощи в непрестанно молитвено бдение, услаждайки се с надеждата да заслужи особено уважение от хората. Пахомий го убеждавал да промени начина си на живот, казвал му, че трябва да отива на трапезата, когато и братята отиват, и да яде с тях, но не до пълно насищане; да извършва такъв брой молитви, какъвто е определен на всички монаси, след излизане от килията да бъде любезен с всички, а не да изглежда мрачен. Разбира се,

не трябвало да изоставя и своите подвизи, тъй като това би било угаждане на сатаната; но да върши всичко това заради Бога, не давайки място на дявола в сърцето си. Когато този монах продължил да живее както преди, опасявайки се да не се покаже слаб и жалък пред братята, свети Пахомий отново настойчиво го посъветвал да остави подвизите си. Много пъти напомнял на тщеславния монах предишните си наставления и накрая му казал, че ще стигне до състояние на безумие, ако продължи да упорства в пристрастието си към външните подвизи заради уважението на другите, а не заради умъртвяването на страстите. Но монахът действал по своему и предсказанието на светеца се сбъднало. Тщеславният монах, тъй като все повече и повече се превъзнасял поради външното си благочестие, стигнал до безумие, до самозабравяне. Той дори бил готов да убие Теодор, когато аввата го изпратил да откъсне монаха от тщеславната му и неугодна на Бога молитва. Но ръцете му, грабнали гредата, застинали, и той само неистово крещял срещу Теодор, наричайки го Божий враг. Дълго бил в такова жалко състояние. Накрая оздравял от безумието си и от предишната си упорита гордост. Веднъж свети Пахомий седял със старци пред келията си, беседвайки с тях за Божието слово. В това време един брат плетял рогозка. Монахът работел с особено старание и в този ден успял да изплете две рогозки. Той очаквал похвала от авва Пахомий. Виждайки душевното му състояние, аввата казал на събеседниците си:

- Виждате ли този нещастен брат? Той е погубил днешния си труд, тъй като е обикнал човешката слава повече от Божиата; и тялото си е изморил, и душата си е лишил от всякаква полза. Преподобният повикал този монах и строго го укорил за мислите му. След това, смекчавайки изобличението си, му заповядал да донесе тези две рогозки, когато братята се съберат в църква, и да иска от монасите прошка и да проси техните молитви. Той трябвало да направи това и на трапезата

по време на обяда. За да излекува душата му още по-добре, преподобния му заповядал да не излиза от келията си, да прави всеки ден по две рогозки, вместо по една, да яде само хляб и сол, с никого да не разговаря, освен с брата, който му носи хляб, и усърдно да иска от Бога прошка за греха си. Това наказание било насочено против главната страст на монаха: сега той трябвало за наказание да прави това, което преди вършел поради тщеславие. Наказанието постоянно му напомняло за допуснатия от него грях и трябвало да събуди в сърцето му най-живо разкаяние. Той ценял похвалите на преподобния: и, разбира се, не можел да не разбере, че великият авва не без основание го е наказал така строго, като преди това го изобличил пред всички.

Още един забележителен случай. Веднъж на преподобния се наложило да отиде в един манастир, където монасите били заразени с еретически възгледи. Те казали на свети Пахомий, че техният настоятел му предлага да преминат заедно през реката, за да се види кой е по-угоден на Бога. Когато учениците му казали това, той много се опечалил, задето са изслушали такова поръчение и му го предават. Светецът строго им казал:

- Еретикът може да премине през реката по повърхността на водата, както преминават по суша, по Божие допускане и с помощта на сатаната, желаещ да го утвърди в нечестивото му убеждение и да склони и другите към същото. Сега идете и му кажете: "Божият служител Пахомий казва: моите трудове и грижи са насочени не към това, да премина реката пеша, но към това, да избегна Божиите наказания и да премина през онази огнена река, през която всички ние, хората, трябва да преминем пред престола на нашия Господ Иисус Христос. Освен това Евангелието казва: "Не изкушавай Господа, твоя Бог".

В предложението на еретиците свети Пахомий виждал козните на сатаната, желаещ с чудесно явление да разколебае вярата

на монасите и да събуди тщеславие в тях. Той убеждавал учениците си никога и за нищо да не се скланят към нещо подобно и да не се поддават на тщеславие.

Когато у някой подвижник се проявявала макар и една добродетел, непохабена от тщеславието, свети Пахомий се радвал и на това малко преуспяване на брата и внимателно пазел неговата добродетел, виждайки в нея залог за спасението му.

Той не желал монасите да се предават на строги подвизи по принуда, а не по собствено влечение. За това красноречиво говори следният случай от живота на киновията.

Веднъж, когато свети Пахомий след посещение на другите манастири се връщал в обителта, където живеел постоянно, братята излезли да го приветстват. При самата среща един младеж гръмко заявил, че откакто Пахомий ги е оставил, не са им давали варена храна. Свети Пахомий кротко и приветливо му отговорил:

- Не тъгувай, сине мой; отсега аз ще се заема с вашите дела и ще се погрижа за храната ви.

След като влязъл в манастира и се помолил в църквата, преподобният отишъл право в готварницата. Готвачите плетели рогозки. Пахомий попитал главния готвач:

- От кога не си готвил на братята?

Оказало се, че от два месеца. Преподобният го попитал:

- Защо си постъпвал така, когато правилата заповядват да даваш на братята варена храна в събота и неделя?

Главният готвач отговорил, че братята от любов към подвизите не ядат варена храна, задоволявайки се с неголямо количество зеленчуци и масло; а храната, приготвена с масло, се изхвърляла навън; сега той назначил един брат да дава на трапезата маслини, зеленчуци, оцет, а сам той и другите с него да се трудят над изработването на рогозки. За това време в готварницата били изработени петстотин рогозки.

Свети Пахомий бил дълбоко опечален от самочинието на

завеждащия кухнята монах. Като заповядал да изгорят самоволно изплетените рогозки, той строго казал на този монах, че от прекомерно усърдие е престъпил правилата. При това и въздържанието на монасите в този случай вече е било дело не на свободната воля, а следствие от необходимостта: никой вече нямал възможност да прояви усърдието си, а всички постели по неволя.

- Що се отнася до мен - казал свети Пахомий, - аз бих предпочел да приготвям различни ястия и да варя всякакви плодове и да ги поставям пред братята, така че те, ако съдържат желанията си и доброволно, заради подвига, се отказват да ги ядат, да извършат голямо и добро дело пред Бога.

- Ако на трапезата не се дава разрешеното от устава, то немощните братя не биха могли достатъчно да подкрепят отпадналите си сили и биха отслабнали напълно. При това между братята има много новоначални, някои от които са много млади и слаби телесно: те не могат да се сравняват със свършените в монашеските подвизи. За тях би било особено тежко, ако даже в събота, в неделя и на празници ги лишават от варена храна: те биха могли да изпаднат в униние от непривичната за тях строгост на живота.

Свети Пахомий винаги имал предвид, че прекомерната строгост може да доведе до отчаяние някои подвижници. Към новоначалните, неопитни монаси той се отнасял с особено внимание и нежност, виждайки в тях "млади растения", нуждаещи се от грижа и подкрепа. Преподобният порицавал любимия си ученик Теодор за неговата суровост към брат му Пафнутий. Само любовта и мъдростта на Пахомий задържали Пафнутий в манастира. Ето случай на подобна предвидливост и любов по отношение на монах от друг манастир.

Недалече от Тавениси имало неголям манастир, който не принадлежал към общежитието. Началникът на този манастир често идвал при преподобния да слуша мъдрите му

наставления, за да ги предава след това на своите монаси. Един монах от този манастир усърдно се домогвал до длъжност, за която не бил достоен. Веднъж началникът отговорил на молбите му, че свети Пахомий съветва да не му дават тази длъжност, тъй като той е недостоеен за нея, макар и преподобния да не го казвал. Самолюбивият монах почти насила повлякъл своя авва при свети Пахомий за обяснение. Бледен, дълбоко замислен, началникът вървял след своя монах, смутен от необуздания му гняв.

Те заварили свети Пахомий да строи манастирската ограда. Извън себе си от гняв, монахът изкрещял на Пахомий:

- Слез, за да докажеш греха ми, лъжецо Пахомий!

Във висша степен кротък и търпелив, свети Пахомий нищо не отговорил на грубия монах. Но монахът продължил да го ругае. Пахомий разбрал душевното му състояние и спокойно отговорил:

- Прости ми, аз съгреших; а ти никога ли не си съгрешавал?

Гневът на монаха утихнал. След това преподобният отвел настрана началника на манастира и узнал от него как стоят нещата. Аввата му дал такъв съвет:

- Послушай ме и изпълни молбата му, за да избавиш душата му от ръцете на врага.

Началникът на манастира послушал съвета му. И той, и неговият монах били утешени и успокоени от Пахомий.

След няколко дни този монах се разкаял за грубостта си към преподобния и отишъл при него да иска прошка. Той признал, че свети Пахомий стои по-високо, отколкото говорят за него, и му разказал следното:

- Бог знае, че ако ти не беше великодушен към мен и ми беше казал макар и една груба дума, то аз, грешният, бих оставил монашеството и отново бих станал мирянин. Бъди благословен, човече Божий, задето Господ ме оживи чрез твоето великодушие.

Преподобният често напомнял на монасите за ревността,

която би трябвало да имат. Той се възползвал от всеки случай, за да събуди в тях усърдие към подвизи, към плач за греховете, към духовно преуспяване.

Веднъж, минавайки близо до една гробница със своя ученик Теодор, Пахомий видял, че няколко жени безутешно плачели. Той казал на Теодор:

- Виждаш ли тези жени, проливащи сълзи за мъртвите, които не могат да възкресят? Толкова повече ние, които се наричаме монаси, трябва да плачем за душите си, които са погинали по причина на греха, и които Христос ще възкреси по Своето човеколюбие! Във всеки случай сълзите са похвални, ако те се проливат с добри намерения.

Преподобният Пахомий и неговите монаси се радвали не само за своето преуспяване, но и за спасението и благополучието на ближните си. Преподобният скърбял, когато неправилни учения смущавали вярващите и предизвиквали вълнения и разделения в Църквата. А когато православните тържествували и ереста отслабвала, се радвал заедно с братята. Когато някакво обществено бедствие постигало страната: общата скръб на Египет скоро достигала до Тавениси, и чуждата беда пораждала най-живо състрадание. Веднъж казали на преподобни Пахомий, че в Египет има голям глад, а избухнала и чума. Пахомий така живо почувствал страданията на мнозина от глада, че се докосвал до храна през ден и казвал:

- Не мога да ям, когато моите сънародници са гладни и нямат хляб.

И докато траел гладът в Египет, той живеел в голяма скръб, отдавал се на най-строг пост и се молел за прекратяване на народното бедствие.

Дълбоко съчувстващ на всички хора, и особено на монасите, той усърдно се молел за всички. Молел се Господ да помага на монасите да изпълняват обетите си и всеки от тях да стане чист храм на Светия Дух. Молейки се за другите, той преди

всичко се молел за тези, които вършат добро, да заличи Господ от сърцата им всяка грижа за земното, освен това, което е необходимо за живота. Молел се и за тези, които още са поробени от греха или са помрачени от ерес, Господ да им даде покаяние. Молел се и за царете и за всички управници, да имат любов към Бога и към всички хора, да извършват праведен съд, да не се пристрастяват към временната слава, да приличат на тези царе, които са вършели Божиата воля и са били угодни на Бога, както например цар Давид. Свети Пахомий се молел и за пастирите, Господ да им помага да бъдат верни премници на апостолите, да ходят непорочно по всички Господни заповеди, да се украсяват с истинно знание, с твърда, апостолска вяра, с чистота и благочестие.

Молейки се за благополучието на света, той помагал на всички, когато това било възможно. Много хора изправили живота си под влияние на неговия свят живот и на кротката му, но твърда дума. Много монаси се спасили под неговото ръководство. С Божието съдействие той лекувал и телесните недъзи на хората.

Един свещеник на име Дионисий довел до обителта една кръвоточива жена, на която никой не можел да помогне. Тя оздравяла от докосването до дрехата на свети Пахомий.

Преподобният изцелил чрез помазване с елей дъщерята на един човек, при което му казал, че тя не живее в девствена чистота и ѝ заповядал чрез баща ѝ да бъде целомъдрена. Друг човек довел при свети Пахомий сина си, обхванат от нечист дух. Младежът бил изцелен. Скоро преподобният изцелил още един бесноват. Имало и друг подобен случай на изцеление.

Веднъж свети Пахомий се молел за човек, обхванат от зъл дух, но чул глас свише да прекрати молитвата си за него, тъй като нещастieto му го е постигнало за негова душевна полза.

В манастира Певоу имало един болен брат. Той отишъл при преподобния и със сълзи просел неговите молитви, посочвайки, че много миряни получават изцеление. На това

свещецът му възразил:

- Вярата на миряните дава изцеление на тялото им, а чрез изцелението, което Бог им дава, те се насочват към добро. А при нас, Христовите слуги, нашата вяра е в нетленното успокоение, което Бог ни дава в другия свят; без болести и без скърби ние бихме постъпвали против заповедите.

Това наставление утешило болния монах.

След известно време, когато болестта му все още продължавала, той заедно с братята отишъл при свети Пахомий. Всички започнали да просят молитвите на великия авва за изцелението на този брат. Преподобният започнал да се моли, но скоро чул глас:

- Не се моли за брата, защото Господ му е изпратил тази болест, за да го спаси от козните на дявола.

Всички братя възхвалили Господа, Който се грижи за Своите раби и устройва спасението им.

Макар и чрез него Господ да извършвал много изцеления, преподобният смятал за по-важно изцелението на душата от идолослужението, от лъжата, от блуда и от всякакъв род нечистота, изобщо от всеки грях. И давайки изцеление на тялото, той винаги се стремял да излекува и душата на човека. Велики били плодовете от дейността на преподобния.

Монасите под негово ръководство достигали високо съвършенство. Дори ленивите и затвърдени в пороци се изправяли и се стараели да достигнат съвършенство. Сред великите подвижници е трудно някой да бъде отличен с нещо особено. Затова до нас достигнали твърде малко имена на монаси от този манастир. Ето някои отличаващи се подвижници.

Пример на трудолюбие, търпение и самоотречение виждаме у градинаря Иона. Той прекарал осемдесет и пет години в монашески трудове. Всички дървета в градината били посадени от него, но той никога не ял от плодовете им. С тях подкрепял идващите при него братя. Дрехата му била

възможно най-бедна, от рода на кожено покривало, едва прикриващо тялото му. Дреха от груба вълна той обличал само преди приемане на Светите Тайни, а след това веднага я свалял; тази дреха носил през целия си живот. Той никога не ядял нищо, приготвено на огън. Обичайната му храна, състояща се от хляб и оцет, приемал само вечер, и то не до насита. Той не давал покой на тялото даже по време на болест; и когато бил близко до смъртта, не можели да го убедят да отиде в болница: смятал себе си за недостоеен да се ползва от услугите на другите. Работейки цял ден в градината под палещите лъчи на слънцето, Иона едва вечер прекратявал този труд. Когато настъпвала нощта, отивал в келията си, сядал на стола си и да полунощ плетял върви, с уста и сърце прославяйки Бога. След това заспивал на стола за малко, при което не изпускал връвта от ръцете си. Бодър духом, авва Иона скоро ставал, за да се отдаде на молитва, и след това да се заеме с работа в градината. Нощем, докато се молел, никога не палел светилник. Той извършил още много други дела, достойни за удивление. Починал, седейки на стола си: вървите били останали в ръцете му. Желаете да го погребат, братята не могли да съединят нозете му, да прегънат ръцете му към тялото, не могли дори да свалят от него обичайната кожена дреха, за да му облекат чиста вълнена дреха. Погребали го така, както починал, покривайки го само с вълнен саван. В Пахомиевото общежитие имало един монах, болен от проказа, на име Атинодор. Той бил рядък пример на търпение, благодушие и трудолюбие при постоянна, жестока болест. Живеейки отдалечен от другите, като прокажен, Атинодор се хранел само с хляб и сол, и то през два дни вечер. Подобно на всички монаси в общежитието, той всеки ден плетял по една рогозка, въпреки че ръцете му, поразени от проказата, се обагряли в кръв от работата. Денем никога не си позволявал да легне, за да отдъхне. По малко учел наизуст стихове от свещеното Писание. Преди да заспи, дълго се молел, а в

полунощ отивал на обща братска молитва. Но най-удивително било неговото търпеливо понасяне на болестта. Свети Пахомий нерядко го изпращал в различни манастири, уверен, че само видът на този монах е достатъчен да събуди благочестива ревност у мнозина. Веднъж при него в келията влязъл един добър монах. Той бил дълбоко развълнуван от търпението и страданията на авва Атинодор. С братска любов го убеждавал да спре да се труди, тъй като това причинява силна болка на ръцете му. Монахът казвал, че всеки от тях с радост ще се труди за него, и че с нищо няма да им бъде в тежест. Те и така заради Господа служат на болните и странниците. Но търпеливият Атинодор, знаейки за важността на труда за всеки човек, и особено за монаха, решително казал на своя доброжелател, че за него е невъзможно да спре да работи. Състрадателният брат го посъветвал поне да разтрива ръцете си с масло, за да станат по-меки и да не се напукват. Атинодор последвал съвета му. Но от маслото ръцете му станали по-нежни, и докато работел, чувствал по-силна болка. Свети Пахомий забелязал, че болният брат прибегва до помощта на масло. Аввата братски го укорил, че не бива да възлага надеждата си на маслото, а изцяло да се предаде на Божията воля, тъй като не без особен Божи промисъл, и не без полза за него и за другите го е постигнала тази болест. Атинодор се почувствал виновен и поискал прошка от преподобния. Той оплаквал греха си цяла година след това. Толкова строги били към себе си монасите от Пахомиевото общежитие. Свети Пахомий знаел към кого може да бъде строг и към кого трябва да прояви снизхождение. Веднъж при свети Пахомий дошли двама младежи. Те искали да станат монаси. Единият от тях, Силван, момче на шестнадесет или седемнадесет години, дотогава живеел в плътска нечистота. Преподобният ги приел с такива мисли: "Ще ви направя монаси и ако младежът, който е водил недобър живот, принесе покаяние, ще го пазя; а ако не се разкае, ще го

изгоня”.

Авва Пахомий разговарял насаме със Силван и младежът откровено му разказал за предишните си грехове. Той обещал да се изправи и да не греши повече. Но минало немного време и Силван се отдал на предишните грехове. Авва Пахомий вече мислел да го изгони, за да не разврати с примера си някого в манастира. Аввата повикал при себе си един благочестив монах и му поръчал да отиде със Силван и с още петима монаси в посочен от него манастир и да го очакват там.

На другия ден мислел да каже на Силван решението си да го изгони от общежитието. Но именно в навечерието на този ден Божията благодат се докоснала до сърцето на младежа и той твърдо решил да промени начина си на живот и да изправи сърцето си. Още през нощта станал от постелята, отишъл при брата, който го придружавал до манастира: седнал до него и горчиво заплакал. На въпроса, защо плаче, Силван отговорил: - Плача, защото не живея в страх Божий; ако се боях от Господа, бих спазвал думите на нашия авва Пахомий, Божия човек.

Добрият монах се опитвал да го утеши. Той дал на младежа такъв съвет:

- До този ден ти си живял без страх Божий, но сега отдай душата си на всичко това, което той ти е заповядал, и ако го спазиш, ще придобиеш страх Божий.

На сутринта в този манастир дошъл авва Пахомий с двама монаси. Той извикал при себе си Силван и беседвал с него от сутринта до седмия час на деня. В този разговор разкрил на младежа душевното му състояние, посочил голямата му вина и обявил, че повече не може да го държи в манастира. Думите на великия авва страшно поразили младежа. Той вече мислел за самоизправяне, за очистване на сърцето, за духовно възраждане, а сега чува, че го изгонват от средата на монасите, които обичал и напълно искрено уважавал. С горчиви сълзи Силван паднал в нозете на преподобния.

Умолявайки стареца за пощада, той казвал:

- Този път ще принесе покаяние и ще изпълнявам всичко, което ми заповядаш, не само заради тебе, но заради Бога, Който обитава в тебе и Който ти откри моята нечистота. Той молел стареца да не го изгонва от манастира, ако повече не наруши обещанието си. Искреността на покаянето на Силван била очевидна. Пахомий за кратко се отдалечил от него в уединено място и се молил Господ да му даде твърдост да изпълни обещанието си. След това повикал при себе си благочестивия монах Санамон и му поръчал да се грижи за Силван, при което му разказал за поведението на този младеж, молейки го да мълчи за това. Свети Пахомий предупредил този монах, че му предстоят много трудове при изправянето на Силван, и му поверил младежа само тогава, когато добрият подвижник изявил съгласие внимателно да се погрижи за неговото духовно прераждане. След това преподобният повикал Силван и му дал наставление винаги да бъде с този старец, да подражава на живота му, никога да не се отделя от него и нищо да не върши без благословение. Силван обещал да изпълни заповедта на Пахомий. Горейки от любов към Бога, Силван молел за себе си помощ свише и обещал с пълна готовност да търпи всяка скръб и обида като нещо заслужено, обещал непрестанно да бди над сърцето си.

Силван изпълнил обета си. Той все повече усилвал подвизите си. Ядял само веднъж на ден и пиел вода не до пълно утоляване на жаждата. Усърдно се молел и прекарвал в молитва голяма част от нощта, а когато го надвивал сънят, сядал на рогозката си, без да си позволява да се опира на стената. Всичко това правел без никакво тщеславие, с голяма скромност, имайки предвид единствено очистването на сърцето си, потискането на нечистите пожелания и придобиване на най-съвършена любов към Бога. Смирението му било такова, че той избирал за себе си най-недобрите зеленчуци и се стараел да получи най-лошите тръстики за

плетене, смятайки себе си за най-лош от всички монаси. Не след дълго Силван достигнал свършена чистота на духа. Пахомий се радвал, виждайки духовното преуспяване на младия подвижник, принесъл плодове на покаяние. Веднъж братята от манастира, където живеел Силван, събирали тръстика. Свети Пахомий бил с тях и ги поучавал. Накрая той казал на монасите:

- Искам да ви съобща за чудото, което Господ извърши между вас. Сред вас има един, който се обърна и стана нов човек чрез второ раждане; стана свършен по чистотата на сърцето си. Преподобният посочил и това, че при голяма духовна чистота този брат е напълно чужд на гордостта и няма нито един от братята, който да прилича на него по чистота и възвишеност на душата. Монасите се удивили, узнавайки, че свети Пахомий им говори за Силван. Сега всички братя започнали да изразяват най-голямо уважение към Силван. Един след друг те се стремели към него, за да чуят поучително слово. Те го наричали не друго, а "авва Силван". Но скромният монах с голяма кротост им казвал:

- Наистина ли съм ваш авва?

Той се трудел с голямо напрежение на силите, за да достигне такава висота. След това не живял дълго. Починал в мир с Бога и със съвестта си.

На свети Пахомий Господ открил и бъдещата съдба на монашеството. Веднъж много братя отишли с Пахомий да режат тръстика. Някои от монасите ги изпращали. Между тях бил и любимият ученик на Пахомий свети Теодор. Когато трябвало да отплуват от брега, преподобният казал на Теодор:

- Побързай да се качиш в лодката.

Теодор, без да пита за причината, веднага изпълнил заповедта на стареца, качил се и даже не помислил да вземе със себе си книгата, която четял през тези дни за назидание. Той бил радостен, че старецът му е дал възможност да прояви послушание, което и не пита къде и защо го водят, подобно на

Авраам, който излязъл от земята си по Божия заповед, макар и да не знаел къде отива. Когато натоварили лодката с тръстика, Пахомий видял нещо много страшно. Открило му се, че някои от монасите се намират в устата на лъвове, други в устата на крокодили, трети в огъня, а някои в подножието на планина, върху която напират вълни - те се опитвали да се изкачат на планината, но усилията им се оказвали напразни. Всички те викали:

- Господи, помогни ни!

Като видял монасите в такова затруднение, свети Пахомий оставил тръстиката, която носел, издигнал ръце към небето и започнал с висок глас да се моли, просейки от Господа помощ за тези нещастни монаси. Като видели това, братята оставили товара си и започнали да се молят. Тази усърдна молитва продължила до вечерта. На преподобния било открито, че това видение се отнася към времето, когато той вече няма да е между живите. Вечерта на трапезата свети Пахомий нищо не ял. Свети Теодор, изпратен по някаква работа заедно с друг монах, нищо не знаел за случилото се. След това му съобщили за видението на Пахомий. Като узнал, че старецът не е ял нищо, Теодор накиснал хляб, приготвил и още нещо за ядене и по един брат предал на преподобния, че желае да го види. Като чул, че Теодор го вика, свети Пахомий веднага отишъл при него. Мислейки за съдбата на монасите, старецът все още продължавал да плаче. На Теодор казал, че и той трябва да плаче пред Господа. Тогава един брат забелязал, че Теодор нищо не е ял. Пахомий му отговорил:

- Нека да не яде и да плаче.

Сам старецът, за да не огорчи своя ученик още повече, ял от предложената му храна, макар че скръбта в сърцето още била много силна.

В последните години от живота си преподобният имал и друго видение за съдбата на монашеството. Веднъж, като се затворил в келията си, се молел от единадесетия час до

полунощ. Изведнъж ярка светлина огряла стаята му. Той чул глас:

- Поколението, което ще дойде след тебе, ще води такъв живот, който ще бъде угоден на Бога, както през тези дни.

След това му било открито колко много ще се разпространят манастирите. Но ето, във видение му се открил много дълбок, стръмен и мрачен ров. Из него ходели безчислено множество монаси, които не се виждали един друг и се блъскали. Някои полагали огромни усилия, за да излязат от рова. Едни от тях успявали да достигнат до средата, но след това отново падали. Мнозина жалостно викали за помощ. На някои накрая се удавало да достигнат до изхода на тази бездна, откъдето идвала светлина: те въздавали велика хвала на Бога. Идвайки на себе си, Пахомий разбрал, че в това видение му било открито бъдещото състояние на душите на монасите, които не живеят добре - поради своя небрежност или по вина на лоши ръководители. С голяма скръб свети Пахомий викал към Бога, просейки милост за манастирите и монасите. Той почти се отчайвал за тях. В отговор на воплите си към Бога чул глас: - Пахомий, не забравяй, че ти си човек: всичко зависи от Моето милосърдие.

Прострян на земята, свети Пахомий молел Бога за милосърдие към него. Тогава бил утешен с явяването на Самия Спасител Христос във вид на млад човек, с неизказана красота, с трънен венец на главата. Христос му открил, че учениците му ще гледат на него като на светилник, от когото ще могат да взимат светлина за себе си. Поведението им ще бъде според правилата. Вътрешното им устройство ще бъде добро.

Следващите монаси ще им подражават. Но ще дойде време, когато вярата ще отслабне и пороците ще се усилят. Тогава монасите ще се борят един с други за придобиване на земни блага. Истинските подвижници ще бъдат малко. Те няма да имат ръководители. Ще трябва сами да подтикват себе си към вършене на добро, към отдалечаване от зло. Разбира се,

подвизите им ще имат по-малка цена в сравнение с подвизите на първите монаси. Но те ще получат награда наравно с първите, защото ще им се наложи немалко да пострадат от тежките за монасите условия на съвременния им живот. Свети Пахомий бил много радостен, когато му било открито всичко това. Много дни не бил ял нищо. На другия ден, когато братята се събрали на молитва, аввата отишъл заедно с тях в църквата. Тук, след молитвата, предложил затрогваща беседа на събралите се монаси.

Настоящият живот, казвал той, бързо преминава, и смъртта се приближава към нас. Тя може да ни постигне внезапно, когато още съвсем не сме готови. Затова човек трябва винаги усърдно да изпълнява Божиите заповеди, не оставяйки без внимание нито една. Мисълта за блаженството на праведните и за мъченията на грешните винаги трябва да бъде с нас. При вида на гробовете на нашите братя не можем да не мислим за тленността на човека, за това, че настоящият живот не съдържа в себе си нищо, с което би могло да се гордеем, или към което да имаме пристрастие. Свети Пахомий настойчиво предупреждавал монасите, че именно те, отреклите се от света, ще бъдат по-жалки от всички, ако постъпват противно на своя дълг, ако вместо на Бога служат на дявола и на греха. Великият авва приканвал учениците си усърдно да се трудят за своето спасение, да правят всичко възможно и винаги да възлагат упованието си на Бога.

Силно отслабнал от подвизите, преподобният скоро след Пасха се разболял от тежка болест, от която вече били починали много монаси. Който се разболеел от тази болест, започвал да чувства силна топлина, очите му се зачервявали, цветът на лицето се променял, появявал се задух. Във всички манастири монасите умирали един след друг, а още повече били болни. Топлината била необичайна. По три дни старецът съвсем не приемал храна и даже вода. Но той продължавал да води беседи с братята. Четиридесет дни свети Пахомий лежал в

болницата. За него се грижели наравно с другите болни. Той така отслабнал, че дори завивката му тежала. Той молел Теодор да го покрие с по-леко одеяло. Теодор веднага донесъл леко, и при това ново, одеяло и го покрил. Преподобният забелязал, че му се отдава предпочитание, и намерил това за несправедливо. Старецът се боял, че то може да съблазни някого. Тогава Теодор махнал тази завивка и го завил с друга, наравно с всички болни.

След като дал на монасите и особено на началниците им много полезни наставления, преподобният Пахомий починал в деветия ден на месец май, най-вероятно - в 348 г., на 53-годишна възраст.

Ръката на Теодор затворила очите на стареца. Братята със сълзи целували святото тяло на авва Пахомий. Четели молитви за упокоение през целия ден и през цялата нощ. Сутринта за него била принесена безкръвна жертва. След това братята с песнопения отнесли тялото на свети Пахомий на планината и го погребали по обичая. Това станало в петнадесетия ден на месец май.

Като се върнали в манастира, братята с голяма скръб казвали един на други:

- Наистина, днес ние осиротяхме.

Тропарь, глас 8:

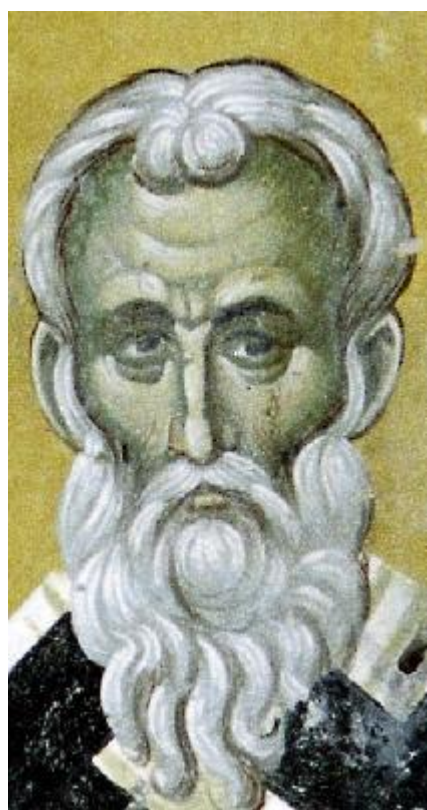
Слез твоих теченьми пустыни безплодное возделал еси, и иже из глубины въздыханьми во сто трудов у плодоносил еси, и был еси светильник вселенней, сияя чудеса, Пахомие отче наш. Моли Христа Бога, спаситися душам нашим.

(Със сълзи си поливал безплодната пустиня и с дълбоки въздишки и трудове си принесъл стократен плод. Бил си светилник на вселената, сияещ с чудеса, отче наш Пахомие: моли Христа Бога да се спасят душите ни.)

Кондак, глас 2:

Светильник светел показался еси в концех, пустыню же грады сотворил еси множества монашескими: сам себе распен, крест твой на рамо взем, и воздержанием тело изнурил еси, моля непрестанно о всех нас.

(Бил си светилник до краищата на земята, издигнал си в пустинята множество монашески градове и взел кръста си, разпънал си сам себе си; с въздържание си изнурил тялото си, молейки се непрестанно за всички нас.)

В памет на преподобния наш отец Ахилий, епископ на Лариса († ок. 330 г.)

Този преподобен живял при царуването на император Константин Велики и произхождал от благочестиви родители. Като се отдал на благочестив и богобоязлив живот и изучил светските науки и висшата философия, той се украсил с всякакви богоугодни деяния, поради което бил поставен за епископ на горна Тесалия за християните, живеещи по цяла Елада. Присъствайки на Вселенския събор в Никея, той изобличил Арий и неговите съмишленици. Като се върнал в Лариса след събора, разрушил много идолски капища, изгонил бесовете от бесноватите и извършил множество други чудеса.

Освен това той отново построил църковните сгради и богато ги украсил, след което с мир си отишъл от този живот.

ЧЕТИ-МИНУТЕ

{{_LINK1_}}